

بررسی موسیقی بیرونی و کناری غزلیات ابن یمین فریومدی

رحیم سلامت آذر^۱

چکیده

تدوین فرهنگ تاریخی عروض شعر فارسی به نحوی که بتوان زمان آغاز به کار رفتن یک وزن و سپس میزان کاربرد آن در ادوار بعدی و تعیین بسامد و ترسیم فراز و نشیب موجود در تداول هریک از اوزان عروضی را به دقت تمام تعیین کرد، امروزه خصوصاً با توجه به وجود چاپ‌های منقح از دواوین و منظومه‌های شعر فارسی، امری بسیار ضروری و مفید به نظر می‌رسد؛ خاصه از آن جهت که جای چنین فرهنگی - البته با ویژگی‌های مذکور فوق - در حوزه پژوهش‌ها و منابع موجود خالی است. بدیهی است اولین قدم در راه تدوین چنین فرهنگی، بررسی یک یک دیوان‌های شعر فارسی موجود و استخراج نتایج آن به عنوان مواد و عناصر اولیه و اساسی مورد نیاز است. این مقاله، پاسخی است به این نیاز ضروری که در آن غزلیات ابن یمین فریومدی را از جهت ردیف، قافیه و اوزان عروضی بررسی کرده‌ایم. روشی که برای این کار مد نظر است، روش توصیفی - تحلیلی است. ابن یمین در غزلیات خود، نه بحر از بحور عروضی استفاده کرده‌است که در این میان بحر رمل بسامد بالایی دارد. اکثر اشعار وی در قالب مُثَمَّن و دارای قافیۀ اسمی هستند. در غزلیات وی حروف روی «ر» و «ن» بیشتر بکار رفته‌اند. بسامد استفاده از ردیف و اشعار مردف در غزلیات شاعر زیاد است. در موسیقی کناری، استفاده ابن یمین از کلمات خوش آهنگ و مصوّت بلند در قافیه باعث زیبایی و گوش‌نوازی اشعار وی شده‌است.

واژه‌های کلیدی: غزلیات، ابن یمین، قافیه، بحور عروضی، زحافات، ردیف.

---

۱. پژوهشگر و مدرس گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور تهران، تهران، ایران.

A study of the External and Incidental Music of

Ibn Yamin Fariyami's Ghazals

Rahim salamatazar¹

Abstract

Compiling a historical dictionary of Persian poetry prosody in such a way that it is possible to accurately determine the time when a meter began to be used and then the extent of its use in subsequent periods, to determine the frequency and delineation of the ups and downs in the circulation of each meter, seems to be a necessary and useful topic today, especially considering the existence of revised editions of Persian poetry collections and the place of such a dictionary - with the above-mentioned characteristics - is empty in the field of existing research. Obviously, the first step towards compiling such a dictionary is to examine each of the existing Persian poetry collections and extract its results as the primary and essential elements needed. This article is a response to this necessary need in which we have examined the ghazals of Ibn Yamin Fariyamidi in terms of line, rhyme, and prosody meters. The method considered for this work is the descriptive-analytical method. In his ghazals, Ibn Yamin has used nine bahrs of prosody, among which bahrs of sand have a high frequency. Most of his poems are in the form of *mutahman* and have nominal rhyme. In his ghazals, the letters on "r" and "n" are used more. The frequency of using *radif* and *mirdif* verses in the poet's ghazals is high. In the accompanying music, Ibn Yamin's use of melodious words and long vowels in rhyme has made his poems beautiful and pleasing to the ear.

Keywords: Ghazals, Ibn Yamin, Rhyme, Prosody, Rhyming.

---

¹ .Persian Language and Literature Department, Payam-e- noor University, Tehran branch, Tehran, Iran